LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN

The policy of this Newspaper is to provide our Latvian people in exile with all available news of importance concerning the world's happenings, of political, economic, cultural or social significance. And our special aim is to present the humanitarian ideals and achievements of the great Democracies — the United States of America and the British Empire. This aim, we know, will help maintain the spiritual and cultural unity of the Latvian people and — of all things — will yield hopes for a safer and happier future.

Izdevējs un galvenais redaktors — Publisher and Editor-in-Chief: Viktors Baltkājis

Redakcija-Editorial Office: Hotel Convikt, Dillingen/Donau, Bayern (13b)

Iznāk divi reizes nedēļā — Published twice a week

Nr. 86 (88)

Authorized by Military Government and UNRRA

Dillingenā, sestdien, 1946. g. 2. novembri

Valters Lipmanis (Lippmann)

Vēsture pēc Tafta un Bullita

Aplūkosim tagad citīgi izplatāmo teoriju, ka Padomijas ekspansiju Eiropā būtu varēts aizkavēt, ja prezidents Rūzvelts nebūtu „pielabinājis" Staļinu. Senātors Tafts šo teoriju padarījis par ASV republikāņu partijas oficiālo dogmu, savā 11. septembra runā partijas kongresā Ohaijo štātā sacīdams, ka prezidents Rūzvelts un prezidents Trumens Teherānā, Jaltā, Potsdamā un Maskavā piekopuši Krievijas pielabināšanas politiku, ar to upurējot daudzu nāciju brīvību un miljoniem cilvēku visā Austrumeiropā un Āzijā.

Prezidents Rūzvelts un Harrijs Hopkinss tagad ir viņsaulē. Tāpēc tie nevar pastāstīt, ko viņi darījuši un kādēļ viņi to darījuši. Konferencēs, kurās gūtas vienošanās ar Krieviju, tomēr ir bijuši arī citi. To vidū sevišķi atzīmējami Čērčils, Anglijas štābu šefi, amerikāņu admirālis Līhijs, ģenerālis Maršals, admirālis Kings un arī Čarlzs Bolens, kas ir Bernesa galvenais padomnieks Krievijas jautājumos. Neviens no viņiem līdz šim vēl nav ieminējies, ka Rūzvelts personīgi būtu diktējis vienošanās ar Staļinu vai ka viņš būtu pielabinājis Krieviju pretēji viņu atzinumam un padomiem.

Tā tas ir, varbūt, tāpēc, ka viņi zina to, ko nezina Tafts, vai arī grib, lai mēs piemirstu, ka iespaida joslas noteikušās vienošanās Teherānā bija pamatotas ar stratēģiskiem kara plāniem, kurus savukārt diktēja militārais stāvoklis.

*

Tāpēc it noderīgi ir atcerēties, kāda bija militārā situācija šīs konferences laikā. Es ņemšu faktus no ģen. Eizenhauera toreizējā adjutanta kapteiņa Harrija Bučera (Butcher) dienasgrāmatas. 1944. g. 29. janvārī — drīz pēc Teherānas izšķirējas konferences viņš atzīmē, ka „frontes līnijas gaņums Krievijā, ja to izmērī pēc kartes, ir mazliet pāri par 3.040 km . . . Mūsu izlūkošana liecina, ka Krievijas frontē krieviem ir 430 divīziju un vāciešiem 200 ar uzviju." Mēs toreiz cīnījāmies Itālijā. Bija izplānots, ka lielai ofensīvai Francijā jānotiek 4 mēnešus vēlāk. Rūzvelts bija virspavēlnieks un ne mazāk par ģen. Eizenhaueru vai par apvienotiem štābu šefiem ieinteresēts, lai Krievijas frontē saistītās 200 un vairāk vācu divīziju negaidītu uz mūsu kaŗaspēku Normandijas pludmalē.

Savās 1944. g. 18. marta atzīmēs kapteinis Bučers mums stāsta, ka desantam 31. maijā mūsu rīcībā būtu sauszemes kaŗaspēks, ko veidotu 10 angļu kājnieku divīziju un 13 amerikāņu. Mēnesi vēlāk — 6 nedēļas pirms mūsu desanta izlūkošana ziņoja, ka vāciešiem Eiropā ir 336 divīzijas. No tām 51 bija Francijā, Beļģijā un Holandē, 23 Itālijā un apmēram 235 austrumfrontē vai Austrumeiropas valstīs.

*

Klausīdamies apgalvojumos, ka Rūzvelts pielabinājis Staļinu Austrumeiropā, būsim godīgi par tik, lai atcerētos, cik būtu bijis jāatdod angļu un amerikāņu dzīvības, ja sarkanā armija nebūtu reālizējusi savu ofensīvu, kas piesēja un samala ap divi trešdaļas visu vācu kājnieku divīziju. Tieši to Tafts izšķīries aizmirst. Bet viņš jau nebija Savienoto Valstu prezidents un virspavēlnieks, kam bija jāatbild par uzvaras nodrošināšanu briesmīgā kaŗā ar cilvēku dzīvību vismazāko patēriņu. Rūzvelts bija. Viņa pirmais apsvērums bija gādāt par to, lai sarkanā armija uzbruktu iespējami visplašākos apmēros un iespējami dziļi un ātri dotos uz priekšu vācu aizstāvamā teritorijā tanī laikā, kad ģenerālis

(Beigas 3. lappusē)

ASV atbalsta žīdu valsts nodibināšanu

Vašingtonā, 26. okt. (UP). — Ārlietu ministrs Berness vakar žīdu pārstāvjiem apliecināja, ka ASV ārlietu ministrija pilnā mērā atbalsta prezidenta Trumena nostāju Palestīnas jautājumā, kā Trumens to izteicis 4. okt., pirmoreiz norādot uz ASV atbalstu zināmai Palestīnas dalīšanai, kas atvieglotu žīdu valsts nodibināšanu Palestīnā un lielāka skaita žīdu uzņemšanu. — ASV ārlietu ministrija piekritusi ASV armijas 90 lieko iznīcinātāju lidmašīnu pārdošanai Zviedrijai. Zviedrijas vēstniecības pārstāvji apgalvoja, ka šim pirkumam nav nekā kopēja ar mēģinājumiem noskaidrot izcelšanās veidu pēdējos mēnešos virs Zviedrijas ziņotajām „raķetēm." Zviedrijas pārstāvji šīs lidmašīnas izraudzīs no amerikāņu rezervēm Francijā. — ASV armijas intendantūras šefs ģen.-maj. Hjugs **Vašingtonā** izteicās, ka ASV armijas fabrikās ražojamie mākslīgie mēsli 40 milj. dol. vērtībā ļaus palielināt pārtikas krājumus Vācijā un Japānā un novērst „bada dumpjus." Mākslīgos mēslus tagad okupētām valstīm sāk ražot armijas 16 fabrikās, kas līdz šim ražoja spridzināmās vielas. — 12 amerikāņu redaktoru, kas pēc amerikāņu armijas atbalstītā 3 nedēļu brauciena pa Eiropu no Romas ieradušies **Parīzē**, ļoti atzinīgi izsakās par okupācijas uzdevumiem, kurus ASV armija veic Vācijā un Austrijā. „Denver Post" izdevējs un redaktors Palmers Hoits tomēr brīdina, ka Triesta itin droši varot kļūt par „nākamā pasaules kaŗa Dancīgu." Triesta esot „Eiropas dinamīta lādiņš." — UNRRA 25. okt. **Romā** paziņoja, ka tā sagādās īpašas devas rūpniecības strādniekiem Italijas lielākās pilsētās, kur dzīves dārdzība ir augstākā. Bezdarbnieku skaits Italijā nupat pārsniedz 2.000.000, jo bez darba atrodas katrs piektais darbaspējīgs italis. Tas ir divreiz vairāk kā saimnieciskās depresijas visļaunākajā — 1933. g., kad bija 1.018.935 bezdarbnieki. — ASV ārlietu ministrija ziņo par diplomātisku attiecību nodibināšanu starp ASV un jauno Indijas valdību. Līdzšinējās misijas Vašingtonā un Ņudelijā pārveido par vēstniecībām. — Maršals Tito 2 runās, kuŗas 26. okt. atstāsta **Belgrades** prese, nožēlo Parīzes miera konferences „neveiksmi" un deklarē, ka „mūsu tautas tiesības neatzina tieši tie, kas šinī kaŗā bija mūsu sabiedrotie; viņi pat sastādījuši kaut kādu paveidu Atlantikas chartai, no kuŗas palikušas tikai tukšas frazes." — Tuksneša kapsētā **El-Alameinā**, kur 7000 baltu koka krustu norāda uz otra pasaules kaŗa tik izšķirējā kaujā krītušo angļu un pārējo Sabiedroto kaŗavīru kapiem, 23. okt. notika šīs kaujas 4. gadadienas atcere. Tie dus angļu virsnieki un kareivji, austrālieši, jaunzēlandieši, dienvidafrikāņi, indieši, musulmaņi, franči, poļi, grieķi un arabu civiliedzīvotāji. Viņi krita kaujā, kas ievadīja ofensīvu un atturēja Rommelu no nodoma iegūt angļu bazi Ēģiptē un pārgriezt angļu-amerikāņu piegādes līniju Krievijai caur Persiju. Vācieši un itāļi, kas krituši pie El-Alameinas, apbedīti 16 km tālāk Tel-el-Eisas kapsētā.

UN pilnsapulce

Norvēģijas ārlietu ministrs **Lange** savas valsts vārdā 26. okt. **Ņujorkā** pilnā mērā atbalstīja UN ģenerālsekretāra Lija ierosinājumu par Spānijas jautājuma uzņemšanu pilnsapulces darba kārtībā. — Krievija 25. okt. iesāka ciņu pret lielvalstu veto tiesību jautājuma iztirzāšanu UN pilnsapulcē, Andrejam Višinskim pilnsapulces darba kārtības komisijā pieprasot noraidīt 1 Austrālijas un 2 Kubas priekšlikumus par šī jautājuma paredzēšanu darba kārtībā. Višinskis lūdza „solidārizēties" ar viņa pieprasījumu, jo „pretējais lēmums varētu dot briesmīgu sitienu jaunai UN organizācijai, kuŗai ir nopietna atbildība miera uzturēšanā." — UN ģenerālsekretārs **Trigve Lijs** 24. okt. nosodīja **Franko** režīmu Spānijā un aicināja pilnsapulci nospraust plānu rīcībai, „ar kuŗu Spānijā varētu atjaunot demokratisku valdību."

(Turpinājums 4. lappu ē)

Protestē pret vācu deportāciju

Berlīnē, 25. okt. — ASV un Francijas atbalstīta, Anglija šodien protestēja pret simtu vācu strādnieku deportāciju uz Krieviju. Strīdīgais jautājums tagad jāizšķir Sabiedroto kontroles padomei. Angļu pārstāvis Berlīnes komandantūrā ģen.-maj. Nērss (Nares) norādīja, ka Padomijas rīkotā Berlīnes tehniķu simtu ķeršana nakts vidū izsaukusi satraukumu, sasprindzinājumu un bailes visā Berlīnē, pie kam Anglijas Militārai valdībai lūgta aizsardzība. Viņš pieprasīja nodrošinājumu, ka Padomju Savienība vairs nevedīs berlīniešus uz Krieviju, iepriekš to neiztirzājot komandantūrā. Padomijas delegāts komandantūrā ģen. Kotikovs šādu nodrošinājumu liedzās dot. Nērss sacīja, ka, ja arī daudzi no šiem strādniekiem esot parakstījuši līgumus ar Krieviju, viņi tomēr neesot sagaidījuši, ka tos paņems no viņu mājām bez iepriekšējā brīdinājuma. Viņš piemetināja, ka esot grūti izprast noslēpumainību, ar kādu Krievija slēpj šo aizvešanu, ja strādnieki, kā to apgalvo Krievija, dodoties projām brīvprātīgi. Amerika un Francija atbalstīja viņa prasību, ka Sabiedroto kontroles padomei jālūdz atzinums, kādos apstākļos strādniekus var rekrūtēt darbam ārpus Vācijas. Krievija pret to neiebilda.

Amerikāņu pārstāvis komandantūras sēdē ģen.-maj. Franks Kitings pievienojās angļu protestam pret veidu, kādā šie cilvēki aizvesti. Pēc kāda amerikāņu virsnieka liecības, naktī no 21. uz 22. okt. krievi ap pl. 2 saveda Berlīnes „AEG" 3 fabrikās ap 400 strādnieku. Daudziem no tiem veda līdz ģimenes un mantas. Virsnieks liecināja, ka šie strādnieki, kas visi esot speciālisti, tieši aiz matiem gan neesot vilkti, bet viņu rekrūtēšanai noteikti esot pielietoti spaidi. Viņš sacīja, ka ir mazas izredzes atteikties no došanās uz Krieviju, vai nu līgumu parakstījušam vai arī nē, ja bez iepriekšēja brīdinājuma bruņots krievu kaŗavīrs, ko pavada tulks, nakts vidū klauvē pie strādnieku durvīm un pasaka savākt kopā visas mantas.

Padomijas informācijas birojs 24. okt. noliedza, it kā vācu strādnieki esot piespiesti atstāt savas mājas, lai dotos darbā uz Padomju Savienību. Biroja pārstāvis sacīja, ka visi šie strādnieki, kam jāatstājot pilsēta, darot to „pavisam labprāt." Pretējus ziņojumus viņš nosauca par „pretpadomju propagandu." Krievu licencētā vācu laikrakstā „Neue Zeit" Berlīnes vācu brīvo arodbiedrību priekšsēdis Chvaleks intervijā paskaidro, ka krievu galvenā štābā viņam pateikts, ka dažās pēdējās dienās tehniķu un lietpratēju grupas devušās uz Padomju Savienību. Visi aizbraucošie strādnieki esot parakstījuši līgumus darbam Krievijā. Dažus, viņš sacīja, pavadot viņu ģimenes. Amerikāņu licencētais „Der Tagesspiegel" 24. okt. turpretim publicēja vācu aģentūras „DANA" ziņojumu, kuŗā minēti aculiecinieku izteicieni par raudošām sievietēm un bērniem evakuācijas punktos.

The Stars and Stripes

ASV grib pielīdzināt vācu „tirdzniecības" marku 30 centiem

Frankfurtā, 26. okt. — Augstāki armijas pārstāvji šodien informēja, ka mēģinājumā izkārtot amerikāņu joslas produkciju pēc pašatmaksāšanās bazes, tā stiprinot vācu eksporta-importa tirdzniecību, Savienotās Valstis apņēmušās pielīdzināt bloķēto vācu marku 30 centiem. Tas būtu par 10 centu mazāk nekā 1941. g., kad vācu markas oficiālā vērtība bija ap 40 centu. Šis plāns droši vien stāsies spēkā vēl pirms šīgada beigām. Pārstāvji paskaidroja, ka vācu „reichsmarka" joprojām nebūs derīga pasaules naudas tirgū, bet to uzskatīs par līdzvērtīgu 30 centiem, nosakot eksporta-importa likmes. Tādā pat attiecībā — 30 centu par marku amerikāņu armija maksās par vācu precēm un pakalpojumiem, kas nebūtu uzskatāmi par okupācijas nepieciešamiem izdevumiem. Īpašā fondā, ko sauks par likvidētās okupācijas izmaksas fondu, ieskaitīs dolarus, kuŗus vācieši varēs izlietot par dolaru kreditu sava importa samaksai, no kuŗa vislielākā daļa ir ap 150.000 to amerikāņu pārtikas ik mēnesi. Jaunais finanču plāns apsvērts gandrīz veselu gadu. Amerikāņi, kas tagad no armijas finanču iestādēm pērk markas, patlaban par marku maksā 10 centu savās dolaru maksājumu zīmēs. Militārās valdības plāns turpretim noteic 30 centu likmi visai eksporta - importa grāmatvedībai. Pašreiz par Vācijā pagatavotām eksporta precēm samaksā parasto vietējo cenu. Kad šīs mantas sasniedz ASV, to cena ir tāda pat, kāda ir Amerikā pagatavotām mantām. Neminot tik sarežģītus faktorus, kādi ir transports un tml., turpmāk šie darījumi veidosies tā, ka neviena puse necietīs zaudējumus tik ilgi, kamēr eksports daudzumā būs atbilstošs importam. Vācietis, teiksim, pagatavos lelli, kas maksā 1 marku. AS Valstis to pārdos par 1 dolaru. Šo dolaru ieskaitīs dolaru fondā, kas savukārt AS Valstīs var nopirkt, piemēram, bušelu kviešu. Ja patlabanējā kviešu cena Vācijā ir 1 marka par bušelu, tad maiznieks, kas pērk kviešus, ar savu marku būs samaksājis „reichsmarku" fondā, kas savukārt samaksās lelles pagatavotājam par tā lelli. Šo plānu īstenojot, ar laiku kļūs iespējami arī citi vācu markas stabilizācijas plāni, pēc kuŗiem 1 markai tāpat būtu jāatbilst apm. 30 centiem.

The Stars and Stripes

Kundzi **A. Sesku**, kas 44. g. decembrī bija Momsenstr., Berlin-Charlottenburg, m. **Visvaldis Krūmiņš** (Mexico): Krummbogen 55, Marburg/Lahn (16). 3808

ASV armijai okupācijas izdevumiem vajadzīgi vēl 350 milj. dol.

Vašingtonā, 26. okt. (AP). — Jauns kavēklis ASV valdības nodomam sabalansēt budžetu vakar radies ar kaŗa ministrijas paziņojumu, ka tai nepieciešami vēl 350 milj. dolaru okupācijas un palīdzības izdevumiem Eiropā un Klusā okeanā. Kaŗa viceministrs Hovards Pītersons, kas nupat atgriezies no 16 dienu Eiropas apceļojuma, reportieriem paziņoja, ka šāda summa būs vajadzīga tekošajā budžeta gadā (kas beigsies nākamā 30. jūnijā) papildus šīm vajadzībām jau atvēlētajiem 425 milj. dolaru. Viņš norādīja, ka 550.000 pārvietoto personu, atrazdamas patvērumu Vācijas un Austrijas ASV joslā, sajaukušas visas amerikāņu agrākās kalkulācijas un ir „cietais rieksts" visai palīdzības problēmai, kuŗai atrisinājums vēl nav saskatāms. No papildus vajadzīgiem līdzekļiem DP atbalstam Austrijā vien nepieciešami 13 milj. dolaru, jo Austrijā lielus izdevumus prasis pārvietoto personu aprūpes pienākumu pārņemšana no UNRRA's amerikāņu armijas rokās.

*

Vašingtonā, 25. okt. (INS). — Prezidents Trumens vakar paziņoja, ka viņš neatkāpsies no sava plāna par 1,65 miljardiem dol. samazināt armijas un kaŗaflotes budžetus tagadējā finanču gadā. 1. jūlijā sāktajā budžeta gadā tomēr jau izrādījies par nepieciešamu palielināt valdības organizēto darbu un pasākumu budžetu par 73 milj.

The Stars and Stripes

Starptautiskais militārais tribunāls jūsmo par latviešu baletu

Nirnbergas operas namā 22. okt. Kārļa Nunava noorganizētā baletdejotāju kopa „Latvijas balets" dejoja Starptautiskajam militāram tribunālam, ASV un pārējo Sabiedroto armiju augstākiem virsniekiem, UNRRA's vadībai un ārzemju preses korespondentiem. Latviešu balerīnu un baletdejotāju pirmuzvedums — „Romantiskais epizods," solistu sniegumi un „Habanera" guva operas namu pārpildījušo skatītāju lielu interesi un jūsmīgu atsaucību. Tas rādīja, ka latviešu balets arī trimdā spēj godam pārstāvēt mūsu tautu un mākslu. Daudzi skatītāji pēc izrādes izteica savu īpašu atzinību „Latvijas baleta" mākslinieciskajam vadītājam Osvaldam Lēmanim. —vs

Latvietes — DP gatavo tērpus no nacistu karogiem

Berlīnē, 24. okt. (AP). — Pārvietotās personas kādā UNRRA's skolā Lībekā gatavo bērnu tērpus no nacistu karogiem. Nacistu tik izšķērdīgi propagandas nolūkiem izplatītos karogus sevišķi veiksmīgi prot pārvērst derīgās lietās latvietes un igaunietes. „Luftwaffe" izplētņus viņas sagriež gabalos un tā dabū zīdu izšuvumu darbiem.

The Stars and Stripes

Mennonīti palīdzēs DP kļūt par kolonistiem

Ontario, 22. okt. (AP). — Ar Kanādas un Savienoto Valstu mennonītu palīdzību tūkstošus pārvietoto personu Eiropā pārvedīs uz rietumu puslodi par kolonistiem. Šīs lielās reliģiskās sektas ASV un Kanādas locekļu konferencē Ontario pilsētā paziņots, ka šāda kolonizācijas programma izmaksās miljoniem dolaru. Māc. Grabers no Gošenas, Indiānas štātā, paziņoja, ka šo programmu ievadīs ar 2000 bēgļu pārvešanu no Holandes, Dānijas un Vācijas uz Paragvaju. Tas izmaksāšot 500.000 dol.

The Stars and Stripes

Ko pārstāv mūsu vēlētie organi?

Pašlaik dauds debatē par dažādiem mūsu trimdinieku pārstāvības organiem. Palūkosimies, cik plašos apmēros mūsu vēlētie pārstāvības organi palaikam balstās uz balsstiesīgo trimdinieku kopību. Izpētīsim, piemēram, kādu nesen Augšbavārijā notikušu latviešu pārstāvības organu vēlēšanu rezultātus. No 178 balsstiesīgiem vēlētājiem vēlēšanās piedalījās 113 jeb 73 proc. Vēlēšanās bija tikai 1 (!) kandidātu saraksts. Par komitejas priekšsēdi nodeva 88 par, 23 pret un 1 nederīgu balsi. Tātad viņu ievēlēja ar 49 proc. no balsstiesīgo vēlētāju balsīm, pie kam 13 proc. bija pret, bet 38 proc. nebalsoja nemaz. Komitejas locekļi dabūja 95, 76, 71 un 54 balsis jeb pārstāv 53, 42, 40 un 30 proc. vēlētāju vēlēšanos, kamēr kandidāti ar 39 un 33 balsīm balstās uz 22 un 17 proc. vēlētāju gribas. Tāda pati aina vērojama revīzijas komisijas un nometnes tiesas vēlēšanu rezultātos, kur ievēlētie saņēma 80, 61, 48 un 94, 79 un 61 balsi resp. 45, 34, 27 un 52, 44 un 34 proc. vēlētāju uzticības. Kandidāti viscaur ieguva mazāk par 30 proc. balsstiesīgo vēlētāju balsu.

Ciktāl še mums ir vairāk administratīva rakstura pārstāvniecība, tad, šķiet, nav svarīgi, ka tikai 1 komitejas loceklis un tiesas priekšsēdis bauda vairāk nekā puses balsstiesīgo uzticību. Citādi tas tomēr ir ar elektoriem, kuru uzdevums ir veidot trimdinieku masas augstāko pārstāvību, kas nodarbojas ar politiskiem un ideoloģiskiem jautājumiem un var ietekmēt visas šīs masas nākotnes likteņus. Ja nu elektors dabū 82 par, 24 pret un 7 nederīgas balsis, bet 61 vēlētājs nemaz vēlēšanās nepiedalās, tad šāds pārstāvis reprezentē tikai 46 proc. no vēlētāju masas. 17 proc. ir pret šo pārstāvību un 37 proc. viņš nepārstāv, tādēļ, ka tie savu nostāju nav parādījuši. Vēlēšanu atmosfairā bija dzirdamas balsis, ka neesot vērts balsot tāpēc, ka kandidāti iepriekš nedeklarējot savu ideoloģisko platformu un tautieši nometnēs nedrīkst mūsu augstākos pārstāvības organus vēlēt tieši. Y.

Chronika

Latviešu karavīru palīdzības pārvalde līdz šim reģistrējusi 629 mūsu kara invalidus. Ziemeļvācijā no tiem Lībekā dzīvo 179, Orbekā 177, Grosenbrodē 109 un Neištatē 60. Reģistrācija vēl turpinās. Ar LSK Beļģijā vadītājas E. Valteras nenogurstošo gādību no Amerikas latviešiem sagaidāmas lielākas atbalsta iespējas mūsu bij. karavīriem, jo sevišķi kara invalidiem. LSK Beļģijas delegācijas rīcībā esošos 40.000 beļģu franku nolemts izlietot medikamentu iegādei slimiem bij. karavīriem. Nesen no Zviedrijas saņemtas ādas un citi materiāli protēžu pagatavošanai. Iespēju robežās gādāts par piemērota darba atrašanu visiem invalidiem. Lībekā tie gandrīz visi atraduši darbu pašu iekārtotās darbnīcās. Strādāt grib arī visi mūsu bij. karavīri. No Grosenbrodē dzīvojošiem 2100 strādā jau 960, Orbekā no 380 — 187, Hannoverā no 211 — 197, Bedingenā no 187 — 170. Daudzi bij. karavīri apmeklē skolas un dažādus arodu kursus (J. Vestfālis). — Latvijas Sarkanais krusts aizrāda, ka medicīniskam palīgpersonālam — žēlsirdīgām māsām, palīgmāsām, sanitāriem, samarietēm, u. c. jāreģistrējas amerikāņu un franču joslas LSK medicīniskās aprūpes daļā — Latvian Red Cross, Sophienstr. 5, Heidelberg (17a), kur adrešu maiņas jāpieteic arī ārstiem, zobārstiem un farmaceitiem. LSK šo daļu pilnvarojis izdot arī apliecinājumus par medicīniskā palīgpersonāla locekļu aroda tiesībām dokumentu nozaudēšanas vai citos gadījumos (A. Gārša). — Eslingenā nodibinātā latviešu daiļamatniecības un lietiskās mākslas apvienība izstrādājusi instrukciju turpmākam darbam, ko piesūtīs latviešu nometnēm, kur dzīvo un strādā mūsu daiļamatnieki. Pirms ražoto priekšmetu parādīšanās tirgū apvienība uzņēmusies tos cenzēt īpašā daiļamatnieku komisijā, kas centīsies izskaust nevērtīgo darbu produkciju. Ap 70 daiļamatnieku — apvienības biedru ar 300 darbiem piedalīsies daiļamatniecības ražojumu skatē, ko 17. nov. atklās Eslingenā. Piedalīšanos skatē vēl līdz 7. nov. var pieteikt apvienības pr-dim H. Mercam, Zollbergstr. 1, Esslingen-Neckar, Wttbg. (14a). Eslingenā paredzēts iekārtot arī daiļamatniecības darbu salonu. Līdz gada beigām apvienība izdos daiļamatnieku rokasgrāmatu (J. Raitums). — Eitinā Ziemeļvācijā īsā laikā sarīkoti 2 rakstnieku vakari. Pirmajā Vilis Lesiņš lasīja trimdā sarakstīto Leģendu, Viršu mātī, Uz mājām u. c. darbus.

Par kaŗagūstekni **Dimitriju Tarasovu**, dz. 17. 8. 3. Daugavpilī, bija Atišijas nom. Francijā un 45. 18. 7. nosūtīts uz darba vienību, lūdz z. red. **J. Valvars**: Dr. Julius Leber Str. 46, Lübeck (24). 3794

Pr. A. Goldikovskis

Kardinālis Spellmens

Par vienu no ievērojamākajām mūsu laiku personībām neapšaubāmi uzskatāms amerikāņu kardinālis — Ņujorkas archibīskaps Frensiss Spellmens. Kardināļa purpuru pāvests Pijs 12. viņam piešķīra kardināļu pēdējā nominācijas konsistorijā. Jo sevišķi pēdējā laikā viņa vārdu visai bieži min arī lielā pasaules prese. Tādēļ nav lieki kaut īsumā iepazīties ar šī „lidotāja-archibīskapa" un „modernā Sv. Pāvila" dzīvi un personību. Latviešu lasītājus kardināļa Spellmena vārds var interesēt jau tāpēc vien, ka Spellmens cīnās par tiem pašiem principiem, uz kuriem savu nākotni balsta smaga likteņa piemeklētās baltu tautas. Viņš bija pirmais, kas pēc Vācijas sabrukuma un kaŗa izbeigšanās ar rakstu latviešu Romas katoļu baznīcas vadībai emigrācijā steidzās apliecināt ne vien savu līdzjūtību, bet arī savu ticību mūsu tautas tiesību atjaunošanai un laimīgākai nākotnei. Par baltu tautu traģēdiju un to tagadējiem apstākļiem viņš ir labi informēts. Mēs varam būt droši, ka viņš pieder mūsu draugu un labvēļu pulkam.

Spellmena dzīves stāsts ir tipiski amerikānisks. Viņš dzimis 1889. gada 4. maijā. Jaunībā bijis veikala pārdevēja palīgs, tad šoferis, kamēr izglītības slāpes to noved jezuītu vadītā kolledžā. Kolledžas biedru vidū Spellmens izceļas ar savām spējām mācībās, sevišķi latīņu valodā, un ar savām dzejas dāvanām. Spellmens sajūt aicinājumu kļūt par garīdznieku. Jau kolledžā viņu ievēro Bostonas archibīskaps kardinālis O'Konnels. Šis Amerikas baznīcas ievērojamais kardinālis apdāvināto jezuītu audzēkni studiju turpināšanai sūta uz Romu, kur atrodas pāvesta amerikāņu kollēģija. Arī Romā Spellmens ātri iegūst savu profesoru un arī kūrijas ievērību, sevišķu labvēli atrazdams kardināļa Borgoņīni-Duka personā. Spellmena studijas beidzas pēc pirmā pasaules kaŗa iesākuma. 1916. gadā jaunais priesteris atgriežas dzimtenē un savu pirmo dievkalpojumu — primicijas mesi vada Ņujorkā, Sv. Patrika katedrālē, kur 23 gadus vēlāk viņam spožā ingresā lemts ienākt par Ņujorkas archibīskapu. Pēc iesvētīšanas par priesteri viņš vairākus gadus darbojas par draudzes ganu dzimtenē, bet 1925. g. viņu aicina atpakaļ uz Romu, kur tam jāstājas Vatikāna diplomātiskā dienestā — pāvesta valsts sekretariātā. Viņš ir pirmais amerikāņu priesteris šajā iestādē. 7 gados Spellmens gūst ievērojamu pieredzi kā pāvesta kūrijas darbā, tā arī diplomātijas laukā. Īpašt nopelni viņam Vatikāna preses nodaļas modernizēšanā un Vatikāna radio organizēšanā. Viņa padomus ievēro 1929. g., kad pāvests paraksta konkordātu ar Italijas valdību. Kad 1931. gadā izceļas pāvesta Pija 11. un Musolīni konflikts katoliskās akcijas un jaunatnes audzināšanas jautājumos, Musolīni, baidīdamies par fašisma diskrimināciju ārzemēs, uzdod saviem karabīņēriem aizkavēt nevēlamu ziņu nokļūšanu ārzemēs. Visas dzelzceļu stacijas un lidlaukus pakļauj stingrai kontrolei, bet — ir par vēlu, jo amerikāņu garīdznieks no Vatikāna valsts sekretariāta jau atrodas Parīzē un visai pasaulei sniedz informāciju par Italijas notikumiem.

Spellmens ir aizrautīgs sporta cienītājs. Viņu bieži redz sporta laukumos. Italijā viņš iemācījās lidot und vēlāk bija pirmais katoļu bīskaps, kas ieguva lidmašīnas vadītāja apliecību.

Romā F. Spellmens cieši sadraudzējās ar valsts sekretāru kardināli Pačelli, savu tiešo priekšnieku un tagadējo laimīgi valdošo pāvestu Piju 12. Abi kopā pavada atvaļinājumu Šveices Alpos. Tad Spellmenu ieceļ par savas dzimtās pilsētas Bostonas palīgbīskapu un 1932. g. 8. septembrī kardinālis Pačelli Sv. Pētera bazilikā Romā viņu konsekrē par bīskapu. Viss plašās un svarīgās Bostonas archibīskapijas darba smagums gulstas uz viņa jaunajiem pleciem, jo archibīskaps kardinālis O'Konnels jau ir sasniedzis lielu vecumu un faktisko archibīskapijas vadību nodod savam sufraganam bīskapam Spellmenam.

Ievērojams notikums ne vien viņa personīgā, bet arī Amerikas katoļu baznīcas un nācijas dzīvē ir pāvesta legāta un valsts sekretāra kardināļa Pačelli apciemojums Savienotās Valstīs 1936. gadā. Bīskaps Spellmens ir viņa pavadonis 12.000 km gaŗajā pārlidojumā no Atlantikas līdz Klusajam okeanam. Viņš ir arī vienīgais liecinieks pāvesta legāta apciemojumā un sarunās ar nelaiķi prezidentu Rūzveltu.

(Turpmāk beigas)

Tautiešu labā

„Latviešu Vēstneša" izdevējs un galvenais redaktors Viktors Baltkājis saņēmis šādu Hamburgas DP (Baltijas) universitātes prezidenta prof. Fr. Gulbja 23. oktobŗa rakstu no Hamburgas: „Apstiprinot jūsu augstsirdīgā ziedojuma — 5000 marku saņemšanu, izsaku jums Hamburgas DP universitātes vārdā dziļi izjustu pateicību par šo vērtīgo materiālo atbalstu mūsu mācības spēku un studējošās jaunatnes zinātniskā darba sekmēšanai."

Latvijas Sarkanā krusta dir. R. Liepiņš 24. okt. Eslingenā, Vīrtembergā, raksta: „Ar dziļu pateicību apstiprinu jūsu 10.000 marku ziedojuma saņemšanu Latvijas Sarkanā krusta uzdevumu sekmēšanai mūsu daudzcietušo bij. kaŗavīru un no nometnēm izslēgto tautiešu labā. Jūsu atkārtotie ziedojumi liecina par mūsu tautas vajadzību pareizu izpratni."

---

mūsu jaunekļi saistījušies dienestā uz 1 gadu franču noorganizētā apsardzības rotā, kā tas notiek arī amerikāņu organizētās apsardzības rotās. Atzīts, ka no tautiešu kopības viedokļa šāda rīcība nebūtu veicināma. Novadā bija ierosināts radīt īpašu nometni no DP nometnēm izraidītiem tautiešiem, bet vācu vadība tam nepiekrīt. No nometnēm izraidīto tautiešu pārsūdzības vēl neesot skatītas un nav arī zināms, kad tas varētu notikt. Ir ziņas, ka vistuvākā laikā sāksies jauna pārbaude, kuŗā līdz ar UNRRA's pārstāvjiem piedalīsies arī katras DP tautības pārstāvis. Šī pārbaude skaršot visvairāk kaŗavīrus un tos, kam Vācijā bijusi laba izpelņa. — Mērcfeldas nometnē paziņots, ka obligāti jāstrādā visiem vīriešiem no 16—55 g. v. Skolu var apmeklēt tikai līdz 18. dzīvības gadam, bet universitāti līdz 23. g. — Tīngenā, 25 km no Vircburgas latviešu agronomu vadībā sākusi darboties lauksaimniecības skola. — Par pilntiesīgu apstiprināta Vircburgas latviešu ģimnazija, kuŗas direktors ir Jūlijs Lože un inspektors Aleksis Ķīsis. — Ansbachā ieradies ASV Militārās valdības pārstāvis, kas vairākiem latviešiem nodevis vēstules ar aicinājumu izpildīt anketas izceļošanai uz Braziliju. Tanī laikā nometnē atradies arī baptistu māc. Zingers no Erlangenas, kas paskaidrojis, ka šādu izceļošanu sākusi organizēt baptistu vadība, kaut gan viņš pats uz Braziliju nebraukšot. Amerikāņu pārstāvim bijis līdzi arī izceļošanai pieteikušos latviešu saraksts, kuŗā atrodams arī kādas sektas sludinātājs L. — Latvijas mežkopju un meža darbinieku sanāksmi Fišbachas nometnē pie Nirnbergas atklāja mežu dep-ta bij. dir. K. Upītis, ko ar Birnbaumu un Auškāpu ievēlēja prezidijā. Prof. Markus nolasīja referātu par mežsaimniecību kā uzbūves un iznīcības faktoru („Dienas Ziņas" Mērcfeldā).

Valdis Mežezers

Tālās takās

Nav viegli svešumu un ilgas izturēt,
Kad vajā grūtības un spīvi spaidi
Un stundās smagās jāslēpj citiem vaidi,
Kad vajag cerības un sapņus upurēt.

Mums nolemts tālās takās tik daudz pazaudēt,
Ka kādreiz atgūt vairs kā brīnumu to gaidi,
Un sen, kopš jau bez īsta prieka smaidi
Un jautā pats: Kā vari postā dzīvot spēt?

Ir gaišas atmiņas, kad tumšas dienas aust,
Kas pilda aukstās, zemās trimdas mājas,
Kur dažbrīd nevari sev miera brīdī jaust;

Kā mātes balss saukt mājās neapstājas
Tās tevi vienumēr, kam viesis rets vairs prieks,
Kas jūties izraidīts bez vainas trimdinieks.

Olģerts Liepiņš

Kareivis Vinegris

1.

„Nu, kas jums šorīt kaiš?"

Bērentas kaŗa slimnīcas ārsts nolieca prāvo, ovālo pakausi pār Viļa Stendzenieka gultiņu. Tas bija čīkstošs dzelzs skraģītis, nabadzīgs kā visa telpa — agrākā skolas klase, kur tagad bija iekārtota dziednīca. Gultas veļa nebija mainīta nu jau ilgāk par nedēļu. Ziepju trūkuma dēļ plankumus nevarēja izmazgāt, tie bija redzami arī svaigajos palagos. Slimnieku pelēkie, sīkām melnām svītriņām izraibinātie guļamtērpi bija netīri. Rīta vizīte atnākuša ārsta — vācieša uzsvārcis tomēr bija spožs un labi izgludināts. Viņa mati gar ausīm bija apcirpti un rūpīgi pieglauzti. Pakausis bija kails, sārts un izskatījās caurspīdīgs kā marmora ola. Savu jautājumu viņš izteica cietajā austrumprūšu izloksnē un, gaidīdams atbildi, vienmērīgi kustināja rūsganās ūsas, kas bija gaŗas un līkas kā ķimšu viļķi.

Kaprālis Stendzenieks sāpīgi savieba seju, pašķieba sāņus melno ūsu un drūmi paraudzījās kaktā.

„Latvija iet bojā," viņš klusu noteica.

„Kas? Ko?" ārsts paaugstināja balsi, pie kam vizītē līdzatnākušās māsas ziņkāri pagājās uz priekšu.

Stendzenieks paskatījās ārsta acīs, ieraudzīja tanīs tikai vācisko vienaldzību un atbildēja:

„Deutschland ist kaputt."

Ārsta ūsu tarakāni pārrāpoja pār invalida krūtīm, meklēdami pleurīta pēdas. Tad viņš piecēlās, sausi noteica: „Gut!" un gāja tālāk.

„Savādi cilvēki šie latvieši," māsa Herta teica ārstam gaitenī, pamezdama vēlīgu skatu uz Jāni Upīti. Staltais puisis stāvēja pie loga, roku izstiepis kā spārnu pār ģipsējuma režģi. „Viņu dzimteni okupē citi. Tādēļ tie bēdājas. Mēs, vācieši, varam būt apmierināti, ka reiz šai jezgai tuvojas beigas."

Ārsts bažīgi atčukstēja: „Tas jau ir posts, ka mums te tik daudz latviešu. Viņi tak visi ir tie trakie ‚SS'-vīri. Kaut jel nerastos nepatikšanas, kad ienāks krievi."

„Ak, ko, doktora kungs! Krievi tādi paši cilvēki vien ir. Gan jau mēs tos apvārdosim. Uz mums vismaz nekritīs vairs bumbas no gaisa. Varēsim sākt jaunu dzīvi..." Viņa pameta ašu, bet glāstošu skatu uz savām pilnīgajām krūtīm, it kā nožēlodama šo skaisto ziedu tik ilgo neievērošanu.

„Vai zināt, vecīši, nupat ir ziepes," teica Upītis, ienākdams atpakaļ istabā. „Vaņkas nesoties virsū kā negudri. Slimnīcas kantorī par to vien runā. Pag, izprasīšim Hertai." Piegājis pie sienas, viņš piespieda podziņu. Te bija vieglāk ievainoto un atveseļojušos nodaļa, kur labprāt „dzina velnu."

Gaišmate Herta ienāca gandrīz laipna un smaidīga. Viņas matu cekuls priekšā bija uzsukāts pēc modes — labi uz augšu.

„Kas nu atkal tik ātri ievajadzējies? Kafiju jau padzērāt?" Un viņa sāka vākt kopā traukus.

„Cukuru gan tagad pavisam aizmirstat, māsiņ."

„Gan jau kaut kur kāds maiss nolikts bēgšanai."

„Varējāt pielikt arī sacharīnu..."

„...vai katram izsniegt pa bučiņai!" Saucieni bira no visām pusēm. Kaŗavīri mēļoja.

Vāciete atvairīja nerošanu smīnīgā augstprātībā, nelikdamās to visu dzirdot.

„Herta, man zem kažoka ielīdusi uts," nopietni teica Upītis, nostādamies viņas priekšā un raudzīdamies tai sejā.

Māsa piesarka. Puisis lūkojās viņā mierīgs, savu glītumu apzinādamies.

„Kur... kur?" viņa vaicāja, it kā ļoti nevaļīga.

Upītis nometa svītrainos svārkus. Viņa atlētiskais augums bija kails līdz jostai. Krekla vietā tā kaklu un krūtis visapkārt ietina biezs marlija apsējs, kam apakšā bija palikta vate. Citi slimnieki bija novārguši un izdiedējuši, bet Upiša veselīgie muskuļi spiedās pāri ciešajam apsējam.

„Lūk, še... Rāpo kopš nakts kā negudra. Kož, bet es netieku tai klāt. Jāskrien vai sienā," viņš teica, ar veselo roku norādīdams uz stiepļu režģi.

„Nevar būt. Vēl vakar sanitārs izdezinficēja ar „Flitu'."

„Un tomēr. Pagājušā nedēļā tanī bija blakts. Pati atradāt."

„Tad nāciet uz pārsiešanu."

„Hertiņ," Upītis runāja pēc iespējas mīlīgi, ar pacelto rokas spārnu lenkdams to kā gailis, bet gludi skūto seju savilcis pielabinošā vaibstā. „Izstāstiet, lūdzu, cik tālu šorīt frontē? Bet sakiet patiesību, ne tā kā ‚OKW' ziņojumā."

Herta sakoda lūpas: „Nu, tālu jau nav." Tad, solīti atkāpdamās: „Herr Upit!"

„Vai jūs iesit ātrāk prom ar savu amizieri un skūpstīšanos!" uzbrēca Stendzenieks, apsviezdamies gultā uz otriem sāniem. „Un tu arī, Upīt. Kā tev nav kauna amizēties ar vācu mamzelēm. Vai savu Maiju jau esi aizmirsis?"

Herta naidīgi paskatījās ignaļā kaprālī un pamāja Upītim, lai tas seko viņai gaitenī.

„Nu, viņa Maijas dārziņā sen jau būs ierīkots kolchozs," teica „mabarādža" — gaŗš, jauns kareivis ar tumšu bārdiņu un kupli sazēlušajām vaigu bārdām, tievs un lokans kā niedre. Seja viņam bija tumša, kā brūnu pūderi ieberzēta. Tādēļ arī austrumu valdnieka vārds tam labi piestāvēja. Viņam bija izdarīta galvaskausa trepanācija. Visu galvu tam tāpēc sedza čalmveidīgi aptīts pārsējs. Galvaskausam kādā vietā bija atlikusi tikai āda bez kaula, kur varēja iespiest ar pirkstu kā jaunpiedzimušam bērnam. Sacēlās smiekli, kuŗos bija sadzirdams arī nievājums.

„Mierā, zēni, neņirgājieties par tautas nelaimi," apsauca virsniekvietnieks Apse, jau pavecāks vīrs, platu pieri, uz divi daļām pāršķirtu, vidū jau iesirmu bārdu un lieliem, dzelteniem, veselīgiem zobiem. Viņš uzrausās gultā sēdus, paņēma no loga avīzi un sāka lasīt.

(Turpinājums sekos)

Vēsture . . .

(Turpinājums no 1. lappuses)

Eizenhauers ievada Francijas invāziju.

Tafta viedokļa aplamība kļūst vēl skaidrāka ar Viljama Bullita pēdējo grāmatu. Bullitam ir tie paši Tafta viedokļi, bet, citādāk kā Tafts, viņš mēģina aizstāvēt savu nostāju un, aizstāvēdams to, viņš izteic tās aplamību.

*

Bullita grāmatas galvenā doma ir tā, ka mums nevajadzējis gādāt Krievijai aizdošanas-īres palīdzību, iekams Staļins mums nebija devis rakstītu garantiju, ka par savu rietumu robežu viņš akceptē 1939. g. robežas. „Ja mēs no Staļina būtu dabūjuši," saka Bullits, „rakstītu solījumu neaiztikt Eiropu un ja viņš to respektētu, no tā būtu guvusi visa pasaule. Ja viņš šādu solījumu būtu devis ar nodomu to vēlāk lauzt, viņam vismaz būtu bijis jāuzvedas tā, it kā viņam nebūtu nodoma to lauzt tik ilgi, kamēr viņš un viņa valsts savā dzīvībā ir atkarīgi no Savienoto Valstu palīdzības."

Bet tieši tas bija noticis. Rūzvelts bija dabūjis rakstītu garantiju tūlīt pēc Perl-Harboras, kad Krievija, kas toreiz cīnījās par savu dzīvību, piekrita Vienoto Nāciju deklarācijai un Atlantikas chartai. Un Staļins tiešām arī uzvedas tā, it kā viņš būtu nodomājis palikt pie sava solījuma, līdz 1943. g. — pirms Teherānas, kad krievi vairs necīnījās par savām dzīvībām un kad mums bija priekšā Eiropas invāzijas šausmīgais pārbaudījums.

*

Īstais jautājums, ko Bullits pilnīgi ignorē, būtu tas (pielāgojoties 1943.—44. g. militārai situācijai, kad Krievija bija glābusi sevi un mums vissmagākās cīņas vēl aizvien bija priekšā, kad mēs bijām Itālijā, bet vēl nebijām Francijā), vai Rūzveltam un Čerčilam tad būtu bijis jāiestājas par to, lai Staļins paliek pie saviem solījumiem saskaņā ar Atlantikas chartu, vai arī tam jāliedz aizdošana-īre. Vai viņiem tanī laikā būtu bijis jāizšķiras par Krievijas robežu, pasakot, ka tai jābūt 1939. g. augustā bijušai un ka viņi pārtrauks aizdošanas-īres palīdzību, ja Staļins tam nepakļautos?

Tafts un Bullits patiesi ir pārdrošnieki, ja viņi domā, ka tie būtu atļāvušies šādu risku, ka tie būtu piespieduši krievus palikt ārpus Eiropas tanī brīdī, kad mūsu viru dzīvības un kara iznākums bija atkarīgs no tā, ka sarkanā armija tiešām dodas uz priekšu Eiropā. Liekas, ka Bullitam nav ienācis prātā, ka Staļins, ja to piespiestu piekrist apstākļiem pie 1939. g. robežām, būtu varējis savas armijas arī apturēt, kad tās šīs robežas bija sasniegušas.

*

Ka viņš to būtu varējis izdarīt, no tā visvairāk bijās visi tie, kam bija vislielākais pamats būt aizdomīgiem par Krievijas rīcību. Viņi bijās, ka Staļins tiešām varētu apstāties un turpināt austrumfrontē tikai izlikšanās karu, izmantojot izdevību, lai ar panākumiem iejauktos karā pret Japānu un atstātu angļus un amerikāņus noasiņošanai pret vācu armijas smagumu.

Tafts šinī jautājumā varētu atsvaidzināt savu atmiņu, pavaicājot Vandenbergam, vai tam arī nebija tādas pat bailes, vai viņš nebija rakstījis runu, kuru tas gandrīz bija arī norunājis īsi pirms Jaltas konferences, pārmezdams Staļinam kavēšanos un sauszemes cīņu nastas uzkraušanu vienīgi mums. Tie paši vīri, kas tagad uzbrūk Rūzveltam tāpēc, ka tas gādāja par to, lai sarkanā armija dotos dziļi Eiropas iekšienē, laikposmā starp Teherānu un Jaltu mūs brīdināja, ka Staļins panācis vai tūlīt panākšot slepenu vienošanos ar vācu armiju, ka pēc šīs vienošanās viņš nedošoties uz priekšu Eiropā, pametīšot Rietumu valstis spēku novājināšanā pret Vāciju un tad — visas pasaules nevārības brīdī ar savām veselām un atsvaidzinātām armijām spēšot uzspiest savu gribu pēc paša izvēles.

Tafts un Bullits aizmirst, ka Anglijai un Savienotām Valstīm nekad nav bijis pietiekami karaspēka, lai sakautu vācu armiju. Prezidents Rūzvelts to zināja. Viņš zināja sarkanās armijas nozīmi. Tas, ko viņam piedēvē par pielabināšanos Staļinam, patiesībā bija tikai mūsu pašu militāro vajadzību diktēti centieni gādāt par to, lai sarkanā armija uzņemas savu milzīgo un neatsveramo lomu.

New York Herald Tribune,
Paris, Oct. 23, 1946

Konstantīns Paloss (Poulos)

Polija bistas no Krievijas

Polijas tautai ir neticami lielas bailes no Padomju Savienības. Lai tās izdzēstu, jāpaiet vismaz vienai paaudzei un no Krievijas puses jābūt mazdrusciņ takta. Tas nav naids. Poļu tauta krievus neienīst tā, kā viņi ienīda vāciešus, bet viņi bīstas no krieviem — un tas ir vecs stāsts. Poļu bailes no Krievijas iet roku rokā ar augstākā mērā attīstītu un spēcīgu tieksmi pēc neatkarības un ar viņu cīņu pēc brīvības, kuŗā tie nicina nāvi. Poļu zemnieki un inteliģentā darba strādātāji tagad bīstas, ka komūnistu spēcīgā ietekme viņu valdībā pievērsīs Poliju Krievijai, kas viņu valsti iekļautu par jaunu padomju republiku. Nelīdz nekādi argumenti, — poļi ir visu it rūpīgi paredzējuši.

Polijas iekļaušana Padomju Savienībā, pēc viņu kalkulācijām, nozīmēs boļševizēšanu. Ar boļševizēšanu viņi saprot ģimenes sairšanu, baznīcu slēgšanu, visu garīdznieku apslepkavošanu, kolchozus, brīvo mīlestību, izvirtību, netīrību, terroru utt.

Vācijas briesmas

Šādu secinājumu rezultātā poļu vairums ir noskaņots pret tagadējo valdību vairāk par to, „ko tā varētu izdarīt rītdien," nekā par to, „ko tā dara šodien." Gudrākiem poļiem, ieskaitot sociālistu un komūnistu līderus, šodien ir citādākas bailes. Viņi līdz izmisumam bīstas, ka Padomju Savienība nēsājas ar ideju par spēcīgas Vācijas atjaunošanu, kas var notikt tikai uz Polijas rēķina. Slēpdami šīs bailes savu prātu dziļumā, šie vīri strādā arvien vairāk, lai pierādītu, ka Polija var būt labāks un vērtīgāks kaimiņš par Vāciju. Plašas poļu vidējās aprindas, kas bīstas no pakļaušanās Krievijas varai, bet citādi nedarīs it neko līdz tam brīdim, kad viss rādīs, ka neatkarībā tiešām ir apdraudēta, laiž visu pāri galvai, pie gadījuma izpaužot savas bailes, bet savu darbu nepārtraucot.

Trešā ir galējības grupa. Tās locekļi nemaz neslēpj savas domas. Viņi ienīst krievus tāpēc, ka tie ir krievi un komūnisti, viņi ienīst žīdus, tāpēc ka tie ir žīdi un komūnisti, un viņi ienīst valdību, jo tā, pēc viņu vārdiem, ir krievu, žīdu un komūnistu valdība. Pret visiem tiem viņi pieteikuši karu. Tās ir fašistu mežavīru bandas. Patlaban šīm bandām (valsts drošības ministrs to spēku vērtē uz 15.000 vīru, vicepremjērs Mikolaičiks uz 30.000, bet patiesais to stiprums ir kaut kas vidējs starp šiem skaitļiem) ir tikai viens mērķis — karš pret Padomju Savienību.

Ja viņi šodien likumīgi nāktu pie varas, tad jau rīt viņi uzbruktu Krievijai, pilnīgi pārliecināti, ka visa tauta celsies līdz ar viņiem un ka viņus atbalstīs Savienotās Valstis un Anglija. Tādas ir to mežavīru bandu līderu domas, ar kuŗiem es esmu runājis.

Stipra valdība

Līdzīgi gandrīz visiem amerikāņu un angļu pārstāvjiem Varšavā, šīs mežavīru bandas apgalvo, ka valdība nekavējoties kritīs, tiklīdz no Polijas atvilks krievu karaspēku.

Tā ir nejēdzība. Valdība nav vāja un tai ir kontroles līdzekļi, kuŗus tā prot pielietot. Tai ir armija un milicija līdz ar ļoti rūdītiem strādniekiem sargiem aiz tās. Visu šo laiku krievi uzvedas mierīgi. Nostāsti par tūkstošiem krievu Polijas armijā, milicijā un valdībā nav patiesi. Krievi nevalda pār Poliju vai Polijas valdību. Liekas, ka patlaban tie tikai vēro. Valdības kreisās partijas ir tik pietiekamā mērā pārliecinātas par Polijas militārās, saimnieciskās un politiskās politikas orientēšanas absolūto nepieciešamību uz lielo kaimiņu austrumos, ka krieviem nemaz nav jānāk talkā ar saviem padomiem vai ierosinājumiem. Poļu sociālisti un komūnisti zina, kā rīkoties ar ikvienu, kas mēģina izmanevrēt Poliju no šīs nostājas (kā tie, piemēram, patlaban rīkojas ar vicepremjēru Stanislavu Mikolaičiku), un šinī ziņā viņi to prot izdarīt bez palīdzības no krieviem. Mikolaičiks, kas drudžaini izmēģinājies darīt visu to, kas, pēc viņa domām, viņa valstij ir vislabākais, tagad aptver, ka viņam nemaz nav tik daudz sekotāju, kā to viņš bija iedomājies.

Vecās mērauklas vairs neder šinī valstī, kas pēdējos 7 gados tik ļoti mainījusies sociāli, politiski, demografiski un ģeografiski. Pēdējā tautas nobalsošana Mikolaičiku neapšaubāmi satriekusi. Pat rēķinoties ar to, ka valdība šinī jautājumā atļāvusies manipulācijas par 20 proc., arī tad viņš nebūtu varējis atgūt savu zudušo spēku. Tagad Mikolaičikam arvien vairāk būs jābalstās uz neapmierinātiem tirgotājiem, zemes īpašniekiem un uz ārzemēm. Mikolaičika pieaugošā piesliešanās galēji labiem un viņa atteikšanās pievienoties nākamās vēlēšanās kreiso partiju vienai listei nozīmē to, ka viņš zaudēs vēl vairāk pamata un ka ir pilnīgi iespējama pat viņa neiekļūšana jaunā valdībā. Runājot gluži hipotetiski, arī tad, ja rats pagrieztos uz otru pusi un pie varas nāktu Mikolaičiks, vīri, kas viņam palīdzētu, proti, galējo labo dinamisko spēku pārstāvji drīz vien pārņemtu valdību savās rokās un Mikolaičiku izmestu. Viņi tam nav piedevuši ieiešanu valdībā, viņš tiem aizvien vēl ir „nodevējs," bet patlaban viņš ir pašā Polijā, kamēr tie atrodas ārpus tās, un bez tam — viņš tiem ir noderīgs.

Varas politika

Arī tādā gadījumā, ja viņi tūlīt neizmestu Mikolaičiku, viņi noteiktu valdībā. Tas nozīmētu, vispirms, atmaksu un represīvus soļus pret kreisajiem; otrkārt, pilsoņu karu; treškārt, Krievijas intervenciju. Un arī šādā veidā Mikolaičiks būtu izmests, jo Mikolaičika traģēdija ir arī Polijas traģēdija. Abi viņi ir varas politikas upuri. Mikolaičiks ir izdarījis to, ko varētu saukt par kļūdainu piesliešanos Rietumu lielvalstu pusei. Amerika un Anglija ir tik tālu, bet Padomija ir tepat kaimiņos. Ja Mikolaičiks dosies pie urnām ar paša sarakstu vien, kas patlaban liekas visticamākais, viņam nav nekādu izredžu. Kreisās partijas to apkaros visiem līdzekļiem, godīgiem un negodīgiem. Ir iespējams, ka tās aicinās nodibināt jaunu zemnieku partiju, kuŗā būtu tie partiju līderi, kas nesapratās ar Mikolaičiku tautas nobalsošanas jautājumā un kuŗus pēc tam izslēdza, un vēl citi partijas biedri, kuŗus tagad sagaida izstājamies no partijas, jo viņi nepiekrīt Mikolaičika nostājai. Tās aicinās dibināt progresīvu katoļu partiju, kas neapšaubāmi atņems Mikolaičikam zināmu skaitu balsu. Vēlēšanu kampaņas laikā tās ievadīs spēcīgus uzbrukumus Mikolaičikam, nākot klajā ar dažādiem pārmetumiem, no kuŗiem daži būs patiesi, bet citi nepatiesi. Saudzīgi runājot, izredzes uz atbildēšanu viņam būs ierobežotas. Un beigu beigās, ja tas būs nepieciešams, tās ķersies arī pie manipulācijām balsu skaitīšanā.

Continental Daily Mail,
Paris, Oct. 19

TUR

1946. g. jūnijā Zviedrijā no Liepājas apkārtnes laimīgi nokļuvuši 4 latviešu jaunekļi. Viens no tiem septembŗa beigās kādam tautietim DP nometnē Vācijā par apstākļiem Latvijā raksta: „Kapitulācijas brīdī atrados Latvijā un vairs nekādi to nevarēju atstāt. Pēc kāda laika sāku arī strādāt, bet, pieredzējis biedru likteni, zināju, ka arī manas dienas būs skaitītas. Ilgu laiku slapstījos, vairākkārt neveiksmīgi mēģināju doties pāri jūŗai, līdz beidzot vasaras sākumā tas nu man laimējies. Kurzemi, kā jau būsit dzirdējuši, 1945. g. vasaras sākumā vārda pilnā nozīmē pārpludināja Padomijas karaspēks. Pirmo nedēļu laupīšanām un dažādiem „varas aktiem" nebija gala. Sekojošās „NKVD" un „NKGB" vienības neorganizēto terroru apvaldīja, bet sākās citas bēdas. Visiem 16—60 g. v. vīriešiem, dažkārt arī sievietēm, bija jāstājas t. s. filtrācijas komisiju priekšā. Kurzemē lielākās no tām darbojās Liepājā un Kuldīgā. Šinīs komisijās un to ierīkotās filtrācijas nometnēs Kurzemē vien „aizķērās" ap 60.000 latviešu. 1945. g. jūnijā tos ešeloniem izsūtīja vergu darbā uz plašo Krieviju un uz īpašām „pāraudzināšanas" nometnēm. Tanī laikā Kurzeme atgādināja lielu cietumu. Līdz vasaras beigām pilsētās turpināja staigāt spēcīgi apbruņotu sarkanarmiešu patruļas un „mīnu meklētāju" vienības, kas strādāja tik lietišķīgi, ka „mīnas" meklēja arī iedzīvotāju atvilktnēs un gultās. Pulksteņus, radioaparātus un velosipedus atņēma bez lieka vārda minēšanas. Vēlāk laikrakstos parādījās rīkojums, ka arī atlikušie radioaparāti jānodod krievu komandantūrā. Tā daudzi pazaudēja savu pēdējo mantu. Vēl vēlāk radiouztvērēju lietošana bija atkal atļauta, bet nevienam tādu vairs nebija. Gandrīz visa 19. divīzija aizgāja vergot uz „plašo dzimteni." Jau pēc kapitulācijas brīža daļa tās vīru aizgāja mežos un, par spīti visiem „ķemmēšanas" mēģinājumiem, vilinājumiem un draudiem, tur atradās vēl šovasar. Daļai bijušo karavīru līdz ar aizsargiem un bij. policistiem kaut kā ir izdevies sveikiem izkļūt visādām „filtrācijām." Cik ilgi viņi varēs savu dzīvību vilkt arī turpmāk, tas nav nosakāms, jo laiku pa laikam sākas atkal dažādas aptaujas un pārpratināšanas. Izdevās uzzināt, ka apcietinātie un uz Krieviju aizvestie mūsu bij. leģionāri, aizsargi, policijas darbinieki, ierēdņi u. c. tagad rok kanāli Karelijā, kur atjauno vāciešu izpostīto Baltās jūŗas kanāli. Ap 900 no viņiem šīgada aprīļa beigās pārradās mājās, bet tie visi bija tādi, kas paši uz savām kājām vairs lāgā neturējās. Ja kāds no mājās atsūtītajiem atveseļojas tiktāl, ka ir atkal spējīgs smagākam darbam, to no jauna gaida pārpratināšanas un iesaukšanas komisijas. Sevišķi smags liktenis esot mūsu karavīru daļai, kas atsūtīta uz Tomskas apgabalu Sibirijā. Pēc aplinkus ceļā sūtītām un saņemtām vēstulēm, zināms, ka tiem jāstrādā ogļu raktuvēs, kur viņu stāvoklis ir pavisam bezcerīgs. Šinī pavasarī kādā raktuvē bijis zemes nobrukums, kas prasījis arī ap 200 mūsu tautiešu dzīvības. Kā no Karelijas, tā arī no pārējām koncentrācijas un piespiedu darba nometnēm Urālos, Archangeļskas un Pečoru apgabalā un arī no Aizbaikalas izsūtītiem atļauts sarakstīties. No tiem pa retam saņem vēstules. Par 1941. g. izsūtīto atgriešanos nekad neesmu dzirdējis vai uzzinājis. Esot atgriezušās tikai atsevišķas sievietes. Dzīve Latvijā smaga. Pārtikas devas vēl līdz šai vasarai bija pat mazākas kā vācu okupācijas laikā. Vairāk ir tikai maizes. Smagā darba strādnieki to saņem 600 g dienā, amatnieki un inženiertechniskais personāls 500 g, pārējie un garīgā darba strādnieki 400 g dienā. Nestrādājošiem maizi izsniedz 300 g dienā, bet pārējos produktus tie nemaz nedrīkst saņemt. Sviesta, gaļas, cukura un pārējo pārtikas vielu devas ari pēc kartītēm dabūjamas ļoti neregulāri. Parasti tās aizstāj eļļa, zivis un putraimi. Sviests, piemēram, paredzēts 400 g mēnesī, bet tā vietā pastāvīgi saņem cepjamo eļļu. Arī gaļas vietā mēnesī parasti saņem 1,5 kg zivju. Īpašos komercveikalos turpretim var dabūt gandrīz visu, bet tajos var iepirkties vienīgi Latvijas tagadējā aristokratija — partijas biedri un augstākie virsnieki. Pārējie iedzīvotāji var tikai aplūkot skatlogos izliktās mantas, jo cenas ir tādas, ka strādnieks, patlaban ļoti slavinātais inženieris un techniķis ar savu aldziņu šajos veikalos nemaz nedrīkst rādīties. Sviests, piemēram, tur maksā 170 rbļ. kg, — kā lai to iegādājas strādnieks, kas mēnesī pelna 200—300 rbļ.? Algas ir zemākas par 1940/41. g. bijušām, bet dārdzība nesalīdzināmi lielāka. Spekulācija plaukst, bet to oficiāli neapkaro, jo no tās labi nopelna arī valsts. Ikviens, kas tirgū samaksā par tirgošanās vietu, var pirkt un pārdot itin visu un par jebkuŗu spekulācijas cenu. Par pašas Krievijas apstākļiem var spriest pēc tā, ka krievi uzskata Latviju, kas tagad ir nabagāka kā jebkad agrāk, par zemi, kur „tek piens un medus." Laukos un pilsētās klaiņo tūkstoši krievu bezpajumtnieku un badacietēju, visvairāk sirmgalvju un bērnu. Tie lūdzas gabaliņu maizes vai dažus kartupeļus.

Izstājas no komūnistu partijas

Notikuma vieta: vāji apmeklēta komūnistu sanāksme kādā Pfalcas pagastā. Pulkstens rāda 20.15, tad 20.30 un beidzot arī 21. Tikai tad ierodas pieteiktais runātājs. Viņš saka: „Biedri! Es lūdzu piedot man tik vēlu ierašanos. Priekš stundas no gūsta pārradies mans dēls. No krievu gūsta. Es paziņoju, ka izstājos no Vācijas komūnistu partijas!" Viņš beidza, izgāja laukā un vairs neatgriezās!

Rheinpfalz

Kirchenšteins aicinot latviešus mājup

Latviešu koloniju Eslingenā, Virtembergā, šinīs dienās apmeklēja PSRS sakaru virsnieks majors Liberts. Latviešu teātŗa zālē sasauktajā informācijas sanāksmē viņš latviski (gan ar krievu akcentu) pastāstīja, ka pirms brauciena uz Vāciju esot ticies ar Kirchenšteinu. Tas aicinot latviešus atgriezties mājās. Vaicāts par 1941. g. 14. un 15. jūnija latviešu apcietināšanām un izsūtīšanām, majors Liberts atbildēja, ka mūsdienās Sibirijā esot tikpat labi kā Rīgas vai Ļeņingradas apgabalā. Uz jautājumu, vai „čeku" Latvijā joprojām vada Noviks, krievu majors atbildēja: „Noviks strādā!" Klausītājiem kļūstot skaļiem un izejot no zāles, tā bija jāatstāj arī majoram Libertam. Latvieši tobrīd uzgavilēja amerikāņiem — UNRRA's vienības vadības pārstāvjiem, tos sumināja un pacēla uz rokām, pateikdamies rietumu demokratijām par trimdinieku stāvokļa izpratni.

H. Upe

Viņus gan aiztur, soda un sūta atpakaļ, bet to skaits nemaz nemazinās. Arī daudzi demobilizētie krievu karavīri ceļā uz savu „paradīzi" labāk izšķiras palikt Latvijā un nodarbojas gan ar laupīšanām, gan arī ar dažādiem tumšiem veikaliem. Pag. ziemā šādas apbruņotas krievu bandas, kas slapstās vai nu pilsētu pussagrautās ēkās vai arī kara ierakumos, terrorizēja plašus apgabalus. Uz Liepājas-Grobiņas šosejas no rītiem tās noslepkavoja uz „Tosmari" darbā braucošos velosipedistus — strādniekus. No Vācijas atgriezušos latviešu daļa, kas kapitulācijas brīdī atradusies krievu joslā, varējusi palikt uz dzīvi Latvijā, ja atsevišķiem pārnācējiem nevarēja pierādīt sadarbību ar vāciešiem. No Vācijas pārnākuši arī atsevišķi mūsu bij. karavīri. To daļa tomēr jau pirmajās „filtrācijas" nometnēs, jo sevišķi Karalaučos, ir bijusi atšķirta un par šo karavīru turpmāko likteni nekas vairs nav zināms. Latvijā pārnākušiem tāpat bija jāstājas kara komisāriāta rīcībā, kādēļ visi veselie atkal iesaukti it kā karadienestā un aizsūtīti uz Krieviju. Zināmas nodarbošanās cilvēkiem savā ziņā neklājas slikti arī tagad. Kāds Liepājas Olimpijas pazīstams futbolists, piemēram, arī tagad vēl skaitās darbā „Tosmarē." Viņš spēlē „Dinamo" vienībā un tāpēc lielāko daļu laika pavada apkārtbraukāšanā, dauze bumbu un saņem algu kā no „Tosmares," tā arī no „Dinamo." Kādu laiku tas bijis arī apcietinājumā, kur „NKVD" mēģinājis to pierunāt kļūt par īpašu ziņotāju. Laukā viņš vismaz ir iznācis."

Aldis Saulājs

Mums raksta

14 bij. nelegālo organizāciju vārdā

Pēdējā laikā presē un publiskās runās pasvītrots, ka Latvijas bij. politisko darbinieku vācu okupācijas laikā Latvijā radītais nogrupējums — Latvijas Centrālā padome ir bijis latviešu pretestības kustības vaditājs centrs, no kuŗa organizēta un vadīta visa pretestības kustības darbība Latvijā. Latviešu pretestības kustības darbinieku apvienības vārdā paskaidroju, ka mūsu apvienība nodibināta 1946. g. 16. jūnijā Detmoldā, sanākot kopā latviešu bijušās pretestības kustības darbiniekiem. Mūsu apvienībā pārstāvētas 14 dažādas bijušās nelegālās organizācijas, pretestības individuālie darbinieki un tautieši, kuŗus okupācijas vara bija ieslodzījusi koncentrācijas nometnēs. Mūsu apvienība ieskata, ka Latvijas bijušo politisko darbinieku nogrupējums — Latvijas Centrālā padome noorganizējies 1943. g. rudenī un ka tā darbība izteikusi tikai mazu daļu no visas pretestības kustības darbības Latvijā. Latviešu pretestības kustība īstenībā nav bijusi centralizēta, jo, kā plaša sabiedriska kustība, tā izaugusi pašā tautā, iniciātīvu uzņemoties atsevišķām torelz nelegālām organizācijām, organizētām grupām un individiem, kas darbojušies neatkarīgi no Latvijas Centrālās padomes. Mēs tāpēc uzskatām, ka pasvītrojumi Latvijas Centrālās padomes īpašai nozīmei latviešu pretestības kustībā ir mūsu, t. i., latviešu tautas demokratiskās un nacionālās aktivitātes darbinieku lomas reducēšana. — Latviešu pretestības kustības darbinieku apvienības uzdevumā sekretārs A. Neparis, DP Camp, „Frische Quelle," Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a).

FEĻETONS

Palīdzīgā roka

Neuzrakstītās drāmas „Pasaules kliedzošais cinisms" fragments

Darbojošās personas: DP, Cilvēks un Gars

DP (Uzkāpis uz galda, steidzīgi piestiprina pie griestiem cilpu un rīkojas, lai pakārtos) Pienācis laiks šķirties no šīs pasaules. Daudz kas vēl nav padarīts, bet laiks ir klāt. Jā, jā, laiks ir klāt. Brīvība un pašnoteikšanās tiesības — tās ir mantas, ko man šodien neviens nevar atņemt, bet kas zina, kas būs rīt... Jā, laiks ir klāt. Jāpamēģina, vai cilpa ir laba. (Bāž galvu cilpā)

Cilvēks (Nāk pa vidu) Ko jūs tur darāt, mīļais draugs?

DP (Samulsis) Piedodiet, Cilvēka kungs, es taisu drēbju pakaramo.

C. Kas tā par izlikšanos, mīļais! Sakiet skaidri un gaiši, ka jūs rīkojaties, lai pakārtos.

DP Tā nu ir, bet...

C. (Rokas berzēdams) Nu, lieliski, lieliski, dārgais! Tas ir tas prātīgākais, ko jūsu stāvoklī varētu darīt. Atļaujiet, es jums palīdzēšu. (Kāpj uz galda)

DP Ko nu jūs. Es jau pats kaut kā tikšu galā...

C. Nesakiet ne četri! Mūsu pienākums palīdzēt tādiem kā jūs. Atļaujiet acumirklīti apskatīt virvīti. Liekas, ka mazliet par tievu. Izņemiet, lūdzu, galviņu no cilpas. Tā, tā, tā. Nu kā tad: par tievu.

DP Laba virvīte — no manas dzimtenes.

C. Jums arī ir dzimtene? Brīnišķīgi, vai nē? Katram cilvēkam ir dzimtene, — tas ir ļoti jauki. (Apskata virvi)

DP Man tās vairs nav.

C. Vai virves, vai? Ak tā — dzimtenes. Tas ir dabīgi, mīļais: jūs taču esat DP.

DP Jā, tas es esmu, bet neesmu vainīgs.

C. Nu, protams, protams. Vai ziepes jums ir?

DP Ziepes?

C. Redziet, ja šo cilpu mazliet ieziepētu, tad jums būtu daudz parocīgāk un vieglāk.

DP Man nav ziepju.

C. Nav? Nu, iztiksim tāpat. Ja tik vien būtu tās nelaimes... Sīkums, mans draugs. (Rāda uz griestos iesisto naglu) Pieccollīga nagla?

DP Laikam gan pieccollīga.

C. Neder, draudziņ! Vajadzīga vismaz astoņcollīga. Jums nav tādas?

DP Nav.

C. Slikti. (Meklē savās kabatās un izvelk lielu naglu) Tavu laimi! Un tieši kā nomērīta — astoņas collas. Kur ir āmurs? (Iesit naglu griestos un piestiprina pie tās cilpu) Gatavs! (Nokāpj no galda)

DP Jākaras?

C. Noteikti.

DP Tā kā gribētos tālajos laukos iet...

C. Tālajos laukos ir tropisks klimats, mans draugs.

DP Tomēr. Vai tiešām nav nekādu cerību?

C. Visu cerību piepildījums ir nebūtība, mīļais.

DP Man bailes.

C. Nebaidieties: nebūtībā nav nekā un nebūs nekāda sāpa. Jūs taču neesat kara noziedznieks?

DP Es karu gribēju vismazāk, bet dabūju ciest no tā visvairāk.

C. Kādos amatos jūs bijāt vācu laikā?

DP Kas tie par amatiem! Bija jāstrādā, jo nedrīkstēja nestrādāt.

C. Tātad jūsu sirdsapziņa ir tīra, mans draugs. Grēku jums nav. Kas tur ko baidīties?

DP Labi, es jūs paklausīšu. (Bāž galvu cilpā)

C. (Berzē rokas) Lieliski, lieliski! Vai jūs vēlaties, lai galdu izrauju no jūsu kāju apakšas, vai arī pietiks, ja es to apgāzīšu?

DP Vienalga. Nepūlieties, lūdzu. Dariet tā, kā jums ir ērtāk.

C. Kas nu par pūlēm, mīļais draugs. Tāpēc jau es te esmu nācis! Nu tad: aiziet! (Apgāž galdu. DP šūpojas, cilpā) Tas nu ir padarīts! (Atviegloti nopūšas)

Gars (Ienāk un nostājas starp pakārušos DP un Cilvēku)

C. (Bailēs) Kas tas?

Gars (Vājā balsī) Es esmu pasaules sirdsapziņa. Es vēl neesmu mirusi. Es nākšu pie tevis, Cilvēk, dienā un naktī un atgādināšu tev tavu palīdzīgo roku, ko tu sniedzi šim bijušam cilvēkam. (Rāda uz pakārušos) Es vēl neesmu mirusi (Pēkšņi izgaist)

C. Kāda bezkaunība! (Priekškars)

Drumais

Trumens iestājas par igauņu „jūras ceļotājiem"

Vašingtonā, 25. okt. (AP). — Prezidents Trumens vakar uzdeva „izpētīt visus ceļus," lai atļautu 48 igauņu bēgļiem palikt Savienotās Valstīs „tik ilgi, kamēr tie varētu kļūt šīs valsts pilsoņi." Prezidenta izdotajā paziņojumā izteikta norūpēšanās par igauņiem, kas **„nesen** parādīja tik lielu **drosmi un apņēmību**, šķērsojot Atlantiku līdz mūsu krastiem 2 mazās vaļējās laivās." Bēgļi no Zviedrijas sasniedza ASV, bet tur tiem bija jādzird deportācijas drauds vīzu trūkuma dēļ. 18 igauņu grupas līderis kpt. Fēlikss Tandre Miamijā izteicās, ka prezidenta Trumena atzinums par viņu grūto stāvokli ir „loti jauks," bet tūlīt arī prasīja atļauju palikt AS Valstīs. „Laujiet mums te palikt līdz kongresa sanākšanai," sacīja Tandre. „Lai kongress saka: ‚Nē, jūs nevarat palikt,' un mēs dosimies prom. Visu manu tautiešu dēļ, lūdzu, neatņemiet mums šo pēdējo izdevību."

Dominikas republikas ģenerālkonsuls izteicās, ka viņš ieteikšot, lai šo grupu pieņemot viņa salas valstī, bet Tandre pateica, ka arī tādā gadījumā, ja visi no viņa grupas būtu ar mieru doties uz turieni, viņš ar sievu pakļaušoties deportācijai uz Zviedriju, jo viņa sievai esot vāja sirds un tā nevarētu izturēt Karibijas jūras ceļojumu.

The Stars and Stripes

Miamiete kļūs igauņa sieva

Miamijā, 24. okt. (AP). — 34 g. v. Miamijas iedzīvotāja Ellinora Fleminga vakar paziņojusi, ka tā kļūs par sievu igaunim — stūrmanim Valdemāram Tolli, kas motorlaivā „Brill" 9. sept. ar igauņu grupu ieradās AS Valstīs no Zviedrijas. Laulības notikšot tūlīt pēc ASV tieslietu ministra atļaujas saņemšanas, ko tai ieteicis pieprasīt šejienes imigrācijas virsnieks.

Poļi pārmet sliktu apiešanos ar repatriantiem

Varšavā, 26. okt. (AP). — Polijas valdība protestējusi amerikāņu vēstniecībai pret „brutālu apiešanos" uz Austrijas-Bavārijas robežas ar poļu repatriantiem divi ešelonos no Italijas un Palestīnas. Poļu notā īpaši pieminēti 2 šādi atgadījumi — 20. sept. Freilasingā un 10. okt. Pidingā. Notā teikts, ka amerikāņu karavīri ar uzspraustiem durkļiem konfiscējuši UNRRA's un amerikāņu Sarkanā krusta iedotās drēbes, cigaretes un segas, bet pašus repatriantus „piekāvuši." Pēc UNRRA's darbinieku liecībām, 2 pārvietotās personas dabūjušas durkļu ievainojumus. Sieviete — UNRRA's darbiniece apgalvojusi, ka kareivji bēgļiem atņēmuši 14 pulksteņu.

The Stars and Stripes

SPORTS

3. nov. **Mannheimā** paredzētas latviešu trimdas šachistu ātrspēļu finālsacīkstes, spēlējot pēc pulksteņiem 5 minūšu turnīru. Tanī piedalīsies katra latviešu apgabala priekšsacīkstēs pirmās 4 vietas ieguvušie šachisti. **Latviešu** šachistu angļu-amerikāņu joslas apvienības valde tad pat pārrunās 1947. g. janvārī Hanavā nodomātā Baltijas valstu trimdas šachistu individuālās meistarības turnīra rīkošanu. Vienīgās bažas ir par oktobŗa beigās vai novembŗa sākumā paredzamajiem ceļošanas ierobežojumiem, kas var kavēt ātrspēles turnīra dalībnieku un apvienības valdes locekļu ierašanos **(Indriķis Kalniņš)**. — Latviešu šķēpa metējs Stendzenieks Štutgartā spēja 69,92 m, līdz ar to ierindodamies pasaules labāko šķēpraižu 5. vietā. 1. v. atrodas soms Nikanens ar 78,70, 2. v. zviedrs Daleflods ar 71,15, 3. v. zviedrs Eriksons ar 71,12 un 4. v. soms Rautavara ar 70,30 **(„Sportwelt")**

ASV...

(Turpinājums no 1. lappuses)

Kara noziedznieki

No Parīzes 17 rīta laikrakstiem tikai 5, ieskaitot komūnistu „L'Humanite" un komūnistisko „Front National," 25. okt. publicēja pakārto Nīrnbergas kara noziedznieku fotoattēlus. Lielais vairums pārējo laikrakstu, ieskaitot konservātīvos „Figaro" un „Le Pays," ievadrakstos atkārto nevēlēšanos redzēt „asinis pirmajā lappusē" un apsveic Anglijas preses nostāju, kuŗas piemēram tie esot priecīgi sekot. Neviens Londonas laikraksts, kā zināms, nav pārkāpis valdības aizliegumu publicēt šos fotoattēlus. — ASV Militārā valdība **Berlinē** 25. okt. atļāva nodibināt militāros tribunālus, kas visā drīzumā Nīrnbergā sāks tiesāt simtiem Vācijas kara līderu. Tiesās kā agrākos augstākos nacistu politiskos līderus, tā arī „SS," „SD" un „Gestapo" vadītājus un ievērojamākos rūpniekus. Pirmajā prāvā novembrī tiesās 23 vācu ārstus, kuŗus vaino cilvēku mocīšanā. Paredzams, ka Nīrnbergas tiesas pilī vienā un tanī pat laikā darbosies 5 tribunāli, kas katrs tiesās 5—20 apsūdzēto. Visām prāvām jābeidzas līdz 1948. g. Par ASV MV kara noziegumu padomes šefu tiesneša Roberta Džeksona vietā iecelts brigādes ģen. Telfords Teilors (Taylor).

Anglija

Vinstons Čerčils **Anglijas** parlamentā 24. okt. atklāti runāja par pasaules politiskās situācijas dažiem neminamiem jautājumiem un izpelnījās parlamenta ovācijas, kas nāca ne vien no viņa draugiem, bet arī gandrīz no visiem tā ienaidniekiem. 50 minūšu ilgās runas beigās viņš sacīja visneminamāko lietu, ietērpjot to jautājuma formā: „Vai tas ir tiesa vai nē, ka Padomju Savienībai šodien Vidus- un Austrumeiropā ir 200 karam sagatavotu divīziju?" Maskavas parastiem uzbrukumiem viņš atbildēja: „Jums pretim nāk bruņojies komūnists. Jūs reaģējat. Ar to jūs esat kļuvis reakcionārs." — Turpinot Etlija 23. okt. Braitonā pasākto uzbrukumu komūnistiem, Anglijas bij. ministru prezidents Vinstons Čerčils 24. okt. **Loftonā** teiktajā runā nikni uzbruka „visu saindējošai" komūnistu partijai un aicināja pārējās nācijas sekot Anglijas paraugam „komūnistu rīcības ierobežošanā." Čerčils nodēvēja komūnistu partiju par „lienošu un rāpojošu parādību" un deklarēja, ka Anglijas valdība izdarījusi „nozīmīgu pakalpojumu," norobežojoties no komūnistiem. Konservātīvo līderis apgalvoja, ka „mācīti komūnistu aģenti" nesekmīgi izmēģinājušies iedabūt Grieķiju komūnistu blokā un sarīkojuši „uzbrukumu" Francijai. Pievērsdamies Anglijas valdības reaģējumiem uz komūnistu soļiem, Čerčils saçīja: „Tas fakts, ka lēboristu partija un arodsavienību konference aizliegusi komūnistus, ir lielā mērā atbalstījis Eiropas stabilitāti. Tas ir paraugs visām valstīm, kur dzīvības un brīvība ir apdraudētas." — Ministru prezidents Klements Etlijs **Braitonā** nikni uzbruka komūnismam un vainoja Padomijas valdību tīšā „neziņas un aizdomu sienas" uzcelšanā starp krievu tautu un ārpasauli, kas cenšas iegūt tās draudzību. Arodsavienību kongresa locekļu daļas mēģinājums nosodīt Anglijas ārpolitiku Grieķijā, Spānijā un Vācijā sabruka zem angļu sociālistu līderu sitieniem. Etlijs, uzrunādams lēboristu sanāksmi, deklarēja, ka Krievijas prese sniedz „fantastiskas aplamības par pasauli ārpus Krievijas" un ka „komūnisti, viņu ielikteņi un līdzskrējēji ikvienu, kas tiem nepiekrīt, nodēvē par fašistu vai reakcionāru." Viņš turpināja: „Demokratija kļūst par nelietīgi valkājamu vārdu."

Francija

Francijas valdība 24. okt. pieteica karu pārtikas ražotāju pieprasāmām inflācijas cenām, apstiprinādama plašu importa programmu, pēc kuŗas no Itālijas un Portugales ievedīs vīnus, no Argentīnas un Dānijas gaļu un no Čechoslovakijas kartupeļus. Franču pārtikas ministrs Eržs aicināja patērētājus, „atdarinot amerikāņu patērētājus," 8—10 dienu atturēties no gaļas pirkšanas par spekulācijas cenām. Jaunie ievedumi Francijai izmaksāšot ap 3.150 milj. franku (ap 26.6 milj. dol.).

Čechoslovakija

Čechoslovakija, kas pēc Potsdamas vienošanās noteikumiem jau izraidījusi ap 2,3 milj. vāciešu, 24. okt. gatavojās nosūtīt atpakaļ uz Vāciju pēdējo sudetiešu vilcienu, kuŗam bija jāpārbrauc robeža 29. okt. Vēl paliek 1—2000 slimo sudetiešu, kuŗus izsūtīs ar Sarkanā Krusta atbalstu.

PSRS

Krievu karaspēka ceturtā plašu apmēru demobilizācija pēdējos 17 mēnešos, kas seko aizsardzības budžeta lielajam samazinājumam, 24. okt., ziņo „AP," pierādīja Padomju Savienības centienus atiet uz pilnu miera laika bazi. Ar Augstākās padomes prezidija dekrētu demobilizācija no 1946. g. 1. nov. līdz 1947. g. 1. janv. skars „sauszemes karaspēka karavīru un instruktoru vecākus gadagājumus." Līdzšinējās 3 demobilizācijās, kas sākās 1945. g. 23. jūn., atvaļinātas 29 vecuma grupas, bet, tāpat kā šoreiz, demobilizācija nebija attiecināta uz virsniekiem.

Vācija

Amerikāņu militārā gubernātora vietnieks ģen.-ltn. Klejs 25. okt. **Berlinē** apstiprināja pēckara Vācijas pirmās vācu valsts — Vīrtembergas-Bādenas pārstrādāto konstitūciju. Vīrtembergas-Bādenas pilsoņi par 108 pantu satversmi izšķirsies konstitūcijas nobalsošanā novembŗa beigās vai decembŗa sākumā. ASV MV civilās administrācijas daļas šefs Parkmens izteicās, ka šo konstitūciju pētījušas arī kara un ārlietu ministrija Vašingtonā. Parkmens teica, ka amerikāņu piekrišana „droši vien" legalizēšot arī vācu — Vīrtembergas sarkanmelnā karoga pacelšanu šīs valsts likumdošanas iestādes sesiju laikā. Konstitūcijā paredzēts 13 daļu: pamattiesības, ģimene, sociālā un saimnieciskā kārtība, reliģija un reliģiskās draudzes, izglītība un apmācība, valsts pamati, landtāgs, valdība, likumdošana, tiesas spriešana, administrācija, finances un nobeiguma daļa. Šī konstitūcija zināmā mērā veidota pēc neveiksmīgās Veimāras konstitūcijas, garantējot baznīcai valdības subsidiju saņemšanā un izglītībā ar reliģijas mācību skolās privilēģētu vietu. Līdzīgā garā veidotas arī Bavārijas un Lielhesenas konstitūcijas. Bavārijai paredzēts arī senāts ar padomdevēja tiesībām. Tautas nobalsošana par konstitūciju un landtāga vēlēšanas Vīrtembergā-Bādenā notiks laikam jau 24. nov., Bavārijā 1. dec. un Lielhesenā 8. dec. — ASV MV saimnieciskās daļas direktors brigādes ģen. Drēpers 26. okt. **Berlinē** norāda, ka šoziem pat vislabākos apstākļos jārēķinās ar lielu trūkumu un ārkārtīgi smagu veselības apdraudējumu nepietiekama siltuma dēļ Vācijas pilsētās. Viņš piemetināja, ka šoziem Vācijā nevar paļauties uz tik siltas ziemas atkārtošanos, kā tas bija pag. gadā. Vāciešu māju apkurināšanai izdalīs nedaudz brūno ogļu briketu, bet visvairāk būs jāiztiek ar malku. Slimnīcās un skolās kurināmā trūkuma dēļ šoziem būs daudz aukstāk. Ogļu aiztaupīšanai istabas nedrīkst vēdināt ar logu atvēršanu, bet ar krāšņu pakāpenisku kurināšanu, pie kam ēkas apsildāmas tikai tad, ja tas tiešām nepieciešams. — Sabiedroto kontroles padome **Berlinē** 26. okt. uzveica vēl vienu no Vācijas joslu barjērām, paziņojot, ka joslu pierobežas strādnieki var doties darbā pāri joslas līnijai bez īpašām starpjoslu ceļojuma pasēm. — ASV MV informācijas kontroles direktors brigādes ģen. Roberts Makklurs (Robert A. McClure) 26. okt. **Bad-Nauheimā** nodeva Vācijas ASV joslas vācu laikrakstu 77 izdevēju kopējā īpašumā un pārvaldīšanā vācu ziņu aģentūru „DANA," kas tagad kļūst par vairāk kā 4 milj. eksemplāros iznākošā 41 vācu laikraksta licencēto apgādātāju ar ziņām. Ģen. Makklurs radiofona pārraidītajā runā šo brīdi nodēvēja „par jaunu posmu ceļā uz pilnīgi brīvu presi Vācijā."

The Stars and Stripes

Sludinājumi

Pēc ilgām, bet klusām ciešanām no mums šķīrusies mana mīļā sieviņa un mana meita

Ella Lidija Vucāne

dzimusi Lukstiņa,

dz. 1912. g. 17. 1 Rīgā, mirusi 1946. g. 29. 7. Vöcklabrück'ā, Austrijā, apbedīta turienes ev.-lut. kapsētā.

Dziļās sērās

vīrs **Boļeslavs Vucāns**, DP Hospital, Lohr/Main, Bayern (13a), un māte **Emīlija Lukstiņa**, Schafedt 84, Puchkirchen, Post Timelkam, Oesterreich.

Piederīgos, draugus un paziņas m. **Laimonis Apīnis**, dz. 22. 30. 1. Ilzenes p., bija gūstā Beļģijā: Baltic DP Camp „Kathan," Hersbruck, Bayern (13a). 3811/3759

Par 15. div. kar. **Raimondu Lēcāju**, dz. 26. 21. 1., no Nīkrāces p. lūdz z. **Alberts Lēcājs**: Officers' Mess, H. 4, U-Boot-Schule, Neustadt in Holstein (24). 3809

Par **Eiženu Pliču** no Raunas p., bija Vesterburā, Ostfriesland, lūdz z. **Lidija Lēcāja (Rusmane)**: Officers' Mess, H. 4-17, U-Boot-Schule, Neustadt in Holstein (24). 3810

Par Štuthofas koncentrācijas nometnē bijušiem latviešiem lūdz z. **V. Zītars**: Students' Camp, 2-5, Hamburg-Alsterdorf (24). 3813

Herberta Rodmaņa (bijis latviešu nometnē **Braunšveigas** tuvumā) adresi lūdz **V. Zītars**: Students' Camp, 2-5, Hamburg-Alsterdorf (24). 3814

Par dēlu ltn. **Ēriku Rozensteinu**, dz. 21. g. Ventspilī, 45. 18. 3. bija Zedlitzfelde b. Pölitz, Kr. Stettin, lūdz z. **Valda Rozensteina: Latvian Camp 16, Liebenberg über Goslar (20). 3807**

Eduardu Galviņu, dz. 26. 5. 26. Daugavpilī, m. vecāki **A. Galviņš**: Central Latvian DP Camp, Würzburg, Bayern (13a). 3818

Par **Teodoru Zēģelnieku**, dz. 19. 23. 10. Pērkonē, lūdz z. vecāki un sieva **E. Zēģelniece**: Hagenhoferweg 2, Markt Erlbach, Bayern (13a). 3802

Mariju Ērgli, Olgu Lilinfeldu un Evģeniju Gaupšteinu m. Olga Šūberga no Rīgas, Augļu 1: Lohwald 77 b. Augsburg, Bayern (13b). 3804

Kaŗavīri! Par **Pēteri Barkeviču**, dz. 24. g. Ezernieku p., no Alojas p. lūdz z. **M. Barkevičs**: Altstuttgarterstr. 9/1, Esslingen/Neckar, Wttbg. (14a). 3805

Visvaldi Blumbergu, dz. 26. 1. 6., bija slimn. Gerā, Thür., 45. 25. 6. aizv. uz Franciju, m. tēvs **Visvaldis Blumbergs**: b. Bode, Neuestr., Bad Gandersheim, Harz (20). 3378

Par kar. **Verneru Rogu**, dz. 13. 10. 3., lūdz z. māte **O. Roga**: „Wittelsbacher Hof," Weissenburg, Bay. (13a). 2726

Par vīru **Mārtiņu Pavāru**, dz. 09. 29. 10. Rīgā, no Erenpreisa vel. f., lūdz z. **Ida Pavāre**: Gr. Gröpelgrube 61, Lübeck (24). 2733

Vīru **Richardu Sauli**, dz. 04. 7. 6. Rīgā, m. **Olga Saule**: Baltic Camp, Dengkofen, Post Mengkofen, Kr. Dingolfing, Bayern (13a). 2823

Dēlus **Herbertu** un **Kārli Vītoliņus**, brālēnu **Verneru Vītoliņu** no Rīgas un **Emmu Bēci** no Tirzas m. **Fricis Vītoliņš** no Galgauskas: DP Camp „Cerība," Holzen ü. Eschershausen, Kr. Holzminden (20). 2857

Par kar. **Ziedoni** un **Tālivaldi Pīlagiem**, dzimuši 24. 19. 9. Umurgas p., 45. IV bija pie Dancīgas un Svinemindes, lūdz z. māte **Otīlija Pīlaga**: DP Hospital, Grih-Chaussee, Glückstadt/Elbe (24). 3718

„Latviešu Vēstneša" 1 mēneša abonements ar piesūtīšanu maksā 5 markas, 2 mēnešu — 8 markas. Abonementu pieņem no jebkuŗa numura. Atsevišķa numura cena 50 fen. Tuvinieku meklēšanas sludinājumi par katru pilnu vai saīsinātu vārdu 30 fen., pustreknā salikumā 45 fen., tekstā 90 fen. Pārējie sludinājumi 100 proc. dārgāk. „Latviešu Vēstneša" pārstāve angļu okupācijas joslā — Lidija Dravniece: Latvian Camp, „Frische Quelle," Hiddesen bei Detmold, Lippe (21a); Austrijā — Rūdolfs Kalniņš: DP Camp, Glasenbach bei Salzburg, Oesterreich. Maksājumiem Austrijā piemērojamas tās pašas likmes šiliņos. Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu tehnisku vai neparedzētu iemeslu dēļ izdevējs atbildību neuzņemas.

Printed by Manz, Dillingen. — 12.300